

Tiszta meggyet a pohárba

Idén egy hónapig voltam a Kiskunlacházi építőtáborban, párhuzamosan a szakmai gyakorlattal. Igaz, így napi négy órát kellett utaznom, de megérte. Délelőtt cseresznyét, meggyet szedtem, délután a csepeli szakmunkásképzőben forgácsoltam. Ezalatt az egy hónap alatt sok mindent láttam, tapasztaltam. Most először mégsem erről fogok írni, s ennek az az oka, hogy szeretnék eloszlatni néhány félreértést.

Idén februárban a KTSZ Kari Vezetősége meghívta Boncsér Sándort, a lacházi tábor vezetőjét. Erről a bizonyos KV ülésről beszélgettem Olt Karossal, a KV titkárával.

- Miért hívtátok meg Boncsér Sanyit a KV ülésre?

- A téli vezetőképző tábor előtt egy magánbeszélgetés során került szóba, hogy az ET vezetői nem végezték jól a dolgukat. Anyagi és vezetési problémák merültek fel. Ekkor Dékány Dénes javaslatára összeült a KV, ahol megjelentek az érintettek. Boncsér, Csapó, valamint Stukovszki, Cserkúti, Held, a tavalyi tábor vezetői, illetve részt vevői.

- Milyen kérdések merültek fel a vezetőség munkájával kapcsolatban?

- A KV ülésen röviden a következők: A normát nem teljesítőket nem küldték haza, voltak, akik egyáltalán nem dolgoztak, csak a táborban laktak; a vezetők egy része lógott, többször részegek voltak. Am korábban mást is emlegettek, nyíltan azonban nem merték vállalni a vádat. Ezekre a folyosói pletykákra nem lehet alapozni, ezért hívtuk el Boncsér Sanyit, hogy vége legyen a suttogásoknak. /Tiszta vizet a pohárba! / Boncsér válaszolt a felmerült kérdésekre, még olyanokra is, amit ott nem vetettek fel. Nyilván ő is értesült a szóbeszédokről. Elismerte, hogy az első turnusban laza volt a munkafegyelem, de véleménye szerint az ET nem munkatábor, és nem tartotta szükségesnek, hogy bárkit is hazaküldjön. Kijelentette, hogy a táborvezetők jól végezték munkájukat. Szóvá tette még, hogy ha a probléma olyan súlyos, miért csak egy fél év múlva került elő, amikor már késő róla vitázni.

- Úgy tudom, Dékány Dénes akkor felszólalt, hogy a korábban felhozott problémákat is mondják el azok, akik ott voltak a táborban.

- Igen, valóban így volt. Erre azonban nem került sor.

- A KV-nek van-e lehetősége az ET gazdasági ügyeit ellenőrizni?

- Nincs. A tábor az Egyetemi Bizottsághoz tartozik.

- A KV tett-e javaslatot az EB-nek egy utólagos ellenőrzésre?

- Nem. Nem volt rá indok.

- Van-e személyes problémád Boncsér Sanyival?

- Nincs, nem is volt. Ennek az ügynek sem én voltam a kezdeményezője.

- Mikor, és hogyan merült fel az a lehetőség, hogy Cserkúti Gyuri táborvezető legyen Lacházán?

- Az előző üggyől teljesen függetlenül, előzetes felmérés alapján. Ő már volt ET vezető, és ezért az évfolyam titkára javasolta. Először természetesen nem táborvezetőnek, csak helyettesnek, hogy megismerkedjen a helyi viszonyokkal.

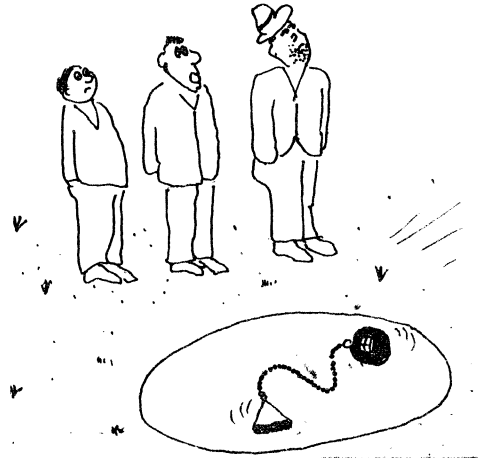
- Nem hagyomány, hogy a lacházi tábor parancsnoka a mindenkori E főrendező?

- Nem feltétlenül. Bár a körülmények úgy hozták, hogy valóban évek óta E főrendező volt a táborvezető.

- Véleményed szerint miért csökkent a táborozók száma?

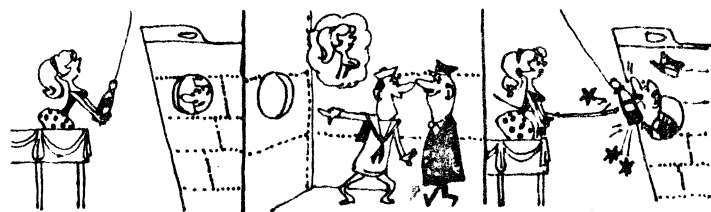
- Elsősorban a hosszú nyári szakmai gyakorlatok miatt, hiszen a vizsgaidőszak után még egy hónapot dolgozni kell. Így marad az augusztus. Ha ráadásul még valaki KISZ aktív is, akkor reszortos táborba, kari táborba is el kell mennie. A fennmaradó időben lehet el dolgozni, pihenni, nyaralni. Így sokan nem építőtáborba mennek, hanem pénzért dolgoznak, hogy ezzel is csökkentse a szüleikre nehezedő anyagi terheket.

- Megfelelőnek tartod az előzetes agitációt?

- Nem. De ilyen körülmények között nehéz a táborba embereket toborozni. A fenti érvekkel szemben nem tudunk mivel agitálni. Ez aztán meg is látszott az idei tábor összetételén. A két turnusban összesen három kari hallgató dolgozott, pedig a körülmények sokkal civilizáltabbak, mint néhány évvel ezelőtt. A munka sem nehéz. Ráadásul mindig jönnek más egyetemről, főiskoláról is táborozni. Főleg lányok. A Lacházán kötött ismeretsegekből néhány már egészen tartósan bizonyult. Aki volt már ott táborozni, az tudja, hogy a tábornak sajátos hangulata van. Sátor-tábor a meggyesben. A ráckevei Duna ág csak pár száz méter. Ebéd a Halásztanyán. Lehet úszni, csónakázni, ping-pongozni, ismerkedni. S akiket esetleg nem kötnek le új ismerősök vagy régi barátok, azoknak a szórakoztatásáról gondoskodnak a táborvezetők. Hogy hogyan? Erről majd egy későbbi számunkban olvashattok. A legilletékesebb, Boncsér Sanyi fog nyilatkozni /természetesen nem csak erről/.

- pi -

A minap valamelyik előadáson körülnézve olyan dolgot tapasztaltam, ami az egyik barátommal történt dolgot juttatta eszembe.

Ugyanis lehangolva mesélte még elsős korában, hogy roppant rosszul érzi magát egyetemista társai között. Meglepődve néztem rá; ugyan mi lehet ennek az oka?

- Tudod - kezdte barátom -, mikor megkérdezték tőlünk, milyen tervekkel indulunk neki az egyetemnek, mindenki roppant zengzengő, nagy elképzelésekkel állt ki, s én csak hallgattam. Csupán csak annyit tudtam volna mondani, hogy szeretném elvégezni ezt az iskolát.

- De hát ezzel biztos nem voltál egyedül! Nagyon kevesen lehetnek azok, akik már ilyenkor kellő magabiztossággal tudnak dönteni jövőjükről.

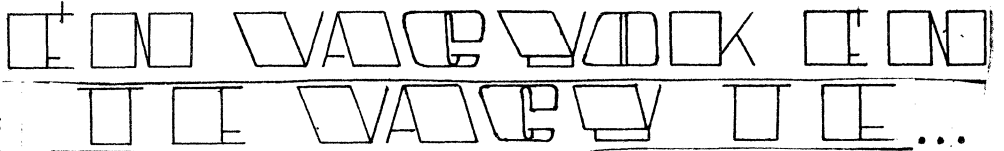
- Később, mikor már többet voltunk együtt - folytatta -, sokszor vitatkoztunk ilyen dolgokról. Azt hiszem, nem egyedül az, amit Nagyhangú tankörtársunk illetően harsogott: „En a ...-ban fogom a világot megváltani! De ha azt hiszitek, hogy hülyéskedek, akkor nagyon tévedtek! Ez az a dolog, ami érdekelt. Már kiskoromban is oly csodálattal néztem, mikor a ...-t csinálták!” En is kitalálhattam volna valamit, de az az álláspontom, hogy amíg nem vagyok biztos valamiben, addig csendben maradok.

- És mi van akkor, ha ez mind igaz - kötekedtem -, s mégis neki lesz igaza?

- Örültem volna neki, mert az rám is nagy hatással lett volna. Ehelyett ha körülnéztem néha-néha órán, láthattam, hogy Nagyhangú barátom a harmadik torpedót / például / vesztette el sorban. De az csaknem általános már, s az elsős szalmalángból csak a szép szavak maradtak meg.

- Most tulajdonképpen mit akarsz? Azt, hogy 5 éven keresztül reggeltől estig csak egyetem, s más semmi? Akkor hol marad az a régi közmondás, hogy: „Csak úgy tanulj, hogy maradjon idő az egyetemi életre!”? Te talán látástól-mikulásig tanulsz? Ezt nem tudom elképzelni, mert többet láttalak az „ozó-öző”-ben*, mint bármely más társadat.

*„ozó-öző”: borozó-söröző, egyszóval kocsmá

- Nem, csupán csak a képmitatást nem bírom, meg azt, ha valakiről 5 km-re harsog, hogy egyetemista. Van egy másik tankörtársam, egy vidéki fiú. Szűkebb környezetében ő volt valószínű a zseni, de köztünk, ahol egyikünk olyan, mint a másik, ez már nem így van. Volt egy kis rés a kétfajta felkészülésben, ami általában az emberek nagy részére serkentőleg hat. De ő csak visszafejlődik. Egy dolog, amiben profi ő: a csodás frázisok mestere. En nagyon szeretnék az egyetem után a „Mélytengeri fakitermelő mesterszöfőr / például !/ tanfolyamon résztvenni, mert manapság egy szimpla mérnök már semmit sem ér. Meg különben is, az már nem rang, ha valakinek csak műgyetemi diplomája van. De ehhez nyelveket kell tanulnom, ami nem baj, mert imádom a hébert / például! /.

- De hisz te is pont ezt mondtad, hogy levizsgázol valamelyik nyelvből, mert egy műszaki embernek van a legnagyobb szüksége idegen nyelvekre!

- Ez így igaz. Eljött a nyelvóra, s hova együtt járunk. A legelső óra után a házi feladatot „köz-kívánatra” le kellett csökkenteni a felére, s ez azóta tendencia. Így barátunknak csak ezt kellett volna elkészítenie. Igaz, hogy az azelőtti órán hiányzott, de volt aki elmesélte neki a feladatot.

„- Sajnos a MUMSZ elfoglaltságok miatt nem volt időm elkészíteni, s különben sem tudtam, mi a lecke. A múlt órától pedig hozok egy MUMSZ igazolást.”- védekezett. Hát ezek a nagy tervek?! Miért jár egy olyan ember ebbe az iskolába, ha abszolút nem érdekli az egész? Ha csak teheti, elalszik az órán, vagy ami rosszabb, nagy ívben elkerüli? Talán kényszer iskolába járni?

- Hát te mit akarsz akkor? Hisz te is azt mondtad, hogy ha lehet, nem maradsz műszaki pályán, s a legszívesebben tanítanál. Ezt hogy magyarázod?

- Tudod, annak idején, mikor olvastam a felvételi tájékoztatót /mert nekem nem volt gyerekkori álom! /, találtam egy nagyon szimpatikus / s mint utólag kiderült,

roppant demagóg / leírást erről az intézményről. nem is akartam hallani másról, annyira beleéltem magam. Olyan magasan jártam a fellegek felett, hogy onnan már a részletek nem is látszóttak. De most ne erről beszéljünk! Inkább magunkról, s arról, mennyire befolyásolja magatartásunkat az egyetem. Aki idejár, az már nem gyerek, s akárki ne mondja meg nekik, hogy az a dolog, amit látott, az nem létezik, vagy esetleg rosszul is láthatta. Annyira, hogy már majdnem egymás „rokonságát” is igénybe vesszük a vita hevében, A múltkor például roppant okos és elmés barátunk azzal állt elő, hogy az ablak kilincset egy neves gyár konstruktőrei kívülre tervezték / például !/, s nekünk magyaroknak ilyen eszünkbe se jutna. Hm...

Először viccnek hittük a dolgot, de mikor parázs vita alakult ki, az okosabbak felálltak, s elhagyták a termet, felismervén, hogy meddő a dolog. De biztos, ami biztos, magam is utánajártam, és tényleg! Házgyári panelen lévő ablakon kívül volt a kilincs! Csak egy bökkenő volt: az, hogy a panel külső oldala volt a belső, mert fordítva volt lepakolva. Hm...

A minap valamelyik előadáson körülnézve olyan dolgot tapasztaltam, ami az egyik barátommal történt dolgot juttatta eszembe.

...vizecske...

NYELV

'72-ben nyitották meg 25 fő részére egy családi házban. A lakók száma lassan elérte a telítettségi szintet, a bővítésre sem gondolhattak, mert a házfűzési, tisztálkodási lehetősége nem engedte a régi szintet; s a létszámot 1977-ben lecsökkentették 20-ra.

A nap mint nap idelátogatók -többségében asszonyok- megőzvegyült földművesek, TSZ-badolgozók, háztartásbeliek, iparosok. A nyugdíj mértékétől, családi állapotától függően a maximális 264ft-ot vagy bizonyos esetben semmit nem fizetnek a napi kétszeri /ebéd - vacsora/ étkezésért, gondoskodásért.

„1893-ban születtem itt Szekszárdon a fárjenmel

egyidőben, aki '33-ban meghalt. '38-ban újból férjhez mentem. Vele is csak a földdel foglalkoztunk. '60-ban megalakult a T.SZ.CS., akkor beiratkoztunk. A férjem kecsizott. 1 forduló után 17ft-ot kapott, nem úgy, mint ma - / a T.SZ.CS.-nek volt homokbányája, onnan szállították az építkezéshez a homokot/ három fordulót tudott megtenni napjában /.../. A lovat „akkor” mi adtuk be, aztán azt 3 év után kifizették. De hát mondanom sem kell, hogy nem annyit, amennyiért mi adtuk véna. '70 év után nyugdíjba mentünk, 260ft-ot kaptunk. Most elromlott a látásom, csak egy szemmel látok, hát idekerültem, de jó, hogy idekerültem, mert nem vagyok egyedül. Milyen jó lett volna, ha akkor is ilyen lett volna, hogy az uramnak is lett volna!..

A beszolgáltatások idején a diványt is el kellett adni, hogy vetni tudjunk. Úgy álltunk sorba, mint az, aki semmit sem dolgozott. 3 órától 11-ig dolgoztunk. El sem lehet azt hinni... Most az uram után is kapok pénzt, így 1800,-t van együtt.”

Naponta 9-10 órára bejönnek, délután 4-1/2 5-ig együtt vannak. Beézelgetnek, sakkoznak, olvasnak, segédkeznek egymás ellátásában. Ezen tevékenységek - elvileg - előre megfontolt havi program szerint zajlanak a vezető ápoló irányításával, aki a szabályokban lefektetett szigorú programszerűséget /ami csak a „magas hivatal” mindenütt jellemző hagyományos álma/ messzemenően az önálló akaratú, tudatlag rendelkezésű lakók kívánsága szerint változtatja, illetve szünteti meg.

„Hiába mondom nekik, hogy most ezt kell csinálni, ha nem akarják, kár erőltetni. Ha felolvások, -van itten TUKOR, Film, Színház, Muzsika, meg minden féle újság- azt még végig tudják kísérni figyelemmel, de regényt már hiába is kezdenék el... Volt olyan, hogy elmentünk

kirándulni, mint tegnap, és nem tudtam meggyőzni őket, hogy menjünk a komppal, féltek tőle, és azt mondták, hogy el fog süllyedni. Így aztán a sofört nagyon megterheltek azzal, hogy meg kellett kerülni az egész Balatont. Egy évig beszéltem, magyaráztam míg most át tudtunk jenni a tavon.”

Két személy gondoskodik az öregekről: a vezető ápolónő és egy „takarítónő”. Előbbi az irányítási, beszerzési feladatok mellett a társadalmi juttatások, társadalmi munkák miatt is rengeteget „kilincsel”. Megszervezi a számbelileg hatalmas önkéntes segítőerőt.

Munkatársa, kiegészítője; hivatalosan takarítónő, ám ő végzi az étel melegítését, a tálalást, mosogatást, mosást, takarítást és a közös kertművelést, s a többi ezer apró, külön meg sem említett munkát.

„Hível takarékosági rendszer van, ezért gondolom, hogy én is az alá esem. Ezért nem kapok külön pénzt a mosásért, ami olyan 50ft háromnaponként. Először ugyan a Palyolatban össztunk, aztán én csináltam „Palyolat-ésem”, de azt is elvették. Most munkaidőben kell megoldani, és nem kapok semmit érte. A Tanács adja a mosóport meg a gápet... A jövendolom '72-ben 1600t volt, aztán emelkedett 23500-ra. Ugyez már csak az a szerdai különpénz -havonta 450ft- jön hozzá.”

Felajánlották neki, hogyha egy tanfolyamot elvégez, akkor megmaradhat segéd-ápolónői minősítéssel.

„Hát most mondja meg, úgy 5 évem van a nyugdíjig, és most menjek el tanulni?!”

A „papir” megszerzésének vágya éppen úgy nem hatol be ide, mint a külvilág oly sok más szokása sem. A gondozó és gondozott közös világa, amely hajdnom zárt egységet alkot, nem képes a hirtelen külső ingereket egykönnyen beépíteni a saját életébe.

„Van itt egy kert, sajnos... Azt kell mondanom: sajnos -és most nagyon bizonytalan vagyok-, de a rádióban volt egy riport; idetelepitették a gyógyult alkoholistákat, akik megigérték, hogy gondozzák a kertet, de nem csinálták. A „nénik” /a gondozottak/ nem szeretik őket, mert előítéleteik vannak. A rádióban azt mondták, padot állítottak, padot szereltek, megművelték a kertet; de hát jöjjön, nézze meg, hol van itt pl. kispad? A nénik reklamáltak, de nem érkezett válasz. Én inkább lebeszélem őket, mert a Tanácsban azt hiszik, én biztatom őket, pedig nem, épp ellenkezőleg! Engem nem érdekel, nem félték az állásomat, mert legfeljebb visszamegyek ápolónőnek...”

ÓTTSZÓRZI

Lehet, hogy most elesék a jutalomtól, amit szoktam kapni /1200-1300ft/, mert nem akadályoztam meg ezt a levelet. Azt is kérték tőlem, hogy vonassam vissza, de hát mondja meg, hogyan tudom én megakadályozni azt, hogy levelet irjanak?! Amikor először idejötték az „elvonósok” a nénik nem jöttek el, úgy kellett elmenni hozzájuk, beszélni nekik, hogy visszajöjjenek.”

Az antialkoholista-klub tagjairól „Rózsika néni” gondoskodik a szerdai másodállásban:

„Ezek az emberek valóban beteg emberek. Nem megy az olyan könnyen, de hát igyekeznek. Az, aki leszokott a pohárról, az eljön ide, van aki a családját is elhozza. A megigért könyvespolc állványa is meg van, csak ki kell várni, és a többi is meg lesz.”

A nénik megmutatják a billiárdasztalt.

„Hát nézze, azt mondták, játszhatunk is ezzel a játékkal, de hát nekünk már nem való ez a játék. Mi már csak kártyázzgatunk, de inkább beszélgetünk.”

Hogy miről? Hát magukról:

„79 éves vagyok, bognár mester. Kocsikat, kerekeket gyártottam 50 évig. '62-ben mentem nyugdíjba 900 Ft-tal. Most 1900,- van. Havonta kétszer megyek a feleségemhez, aki Dombóvárott fekszik. Kétszer kapott agyvérzést. Mindig viszek neki ezt-azt... no meg az utiköltség... úgyhogy 200 Ft alkalmanként elmegy.

A háborúban még fiatal voltam. '18-ban lettem vöröskatona. Megjártam Felvidéket, Dunántúlt. A Tanácsköztársaság bukása után csak éhezünk, mi is a Róbert bácsihoz jártunk. A felszabadulás után 10 évig voltam munkásőr.

„1902-ben születtem július 10.-én. Én is vöröskatona lettem. Elvittek egész Eperjesig, Losoncig. Majd visszavittek a románok ellen. De hát volt olyan, hogy vaktöltényt küldtek, mert nem volt más...”

A románok meg majdnem a Tiszába fullajtottak, az volt a szerencsém, hogy azt hitték, meg vagyok halva, mert akik mozogtak, azt a románok agyonlőtték.

Hallotuk a híreket, hogy megkötötték a békét, de mi feltörtünk egy fegyverraktárt, ha jönnek a vörösök, akkor legyen mivel...”

Utána Zalaegerszegen voltam a drótok között. Hajmáskéren is másfél évet eltöltöttem, megjártam a Margit körutat, a Markó utcai börtönt. Megúsztam... A rendőrök mindig szemmel tartottak.

6 gyermekem van, 2 fiú, 2 lány, két másik 1-2 éves korban meghalt...”

„De jó világ is van most! Kár, hogy az uram nem érte meg... 65 évig varrtam. '24-ben házasodtunk össze. Utána nagyon rossz napokat éltünk, akárhogyis dolgoztunk. Szegényemberek voltunk, azok is maradtunk.

Három fiam volt, mind meghalt. Most, hogy a szemem így elromlott, már nem csinállok semmit, csak eljövök ide. Annak előtte házivarrónő voltam, de ma már nem látok. Mindkét szememre zöldhályogot kaptam, majd az egyikre szürkehályogot. Most csak az egyik szememre látok. 1955-ben kaptam meg a nyugdíjat, 75Ft-ot. Most 1100 Ft-om van.”

„Öt gyerekem van, iparosok. A szomszédok mind meghaltak, hát itt vagyok most már 5 éve. Én háztartásbeli voltam, ezért a férjem után kapok 1440 Ft-ot. A férjem 8 évig volt az első világháborúban katona. Ugy volt, hogy hétfőn megesküdtünk, pénteken meg már elment „nászútra”. Volt szőlőnk, de akkor nem volt kedvezmény. Amikor az oroszok bejöttek, akkor járt le az adóssága. Napszámba jártunk el harmadosba', felesbe'. A demokrácia meghozta, hogy a kisebbik fiam már tanulhatott... Nem visznek engem akasztani, hogy maga ezt írja? /Szemével hunyorítva mosolyog/ Mi itten mind ilyenek vagyunk. Mondtam is ennek az öregnek, /bők az egyik férfira/ hogy összeházasodhatunk, csak az a baj, hogy én katolikus vagyok, és ő meg református, és nem tudtuk eldönteni, a leendő gyermekünk milyen vallású legyen...”

Én a szívemmel vagyok beteg, az orvos csóválja is a fejét. Én megmondom: halálomig csak kibírom! Jó, hogy így belenyugszik- mondja az orvos.”

„Könnycit az öregségen, ha együtt vagyunk, az embernek 70 fölött már a nyugalom kell. Itt csak elfeledkezik az ember arról, hogy ilyen nyomorultul van.. Nem nagy az ember az öngyilkoséhoz... A vóm ideg-beteg, otthol nem bírom ki...”

Az öregemmel Gyékényesen laktunk, aztán költöztünk ide. '18-ban megsebesült, mint katona. Sokáig csak úgy kapta a pénzt, mert előtte a vasútnál dolgozott. De aztán milyen szép két gyereke lett neki!... A háborúban nyomorogtunk, most szerencse, hogy az állam megadja a nyugovást az ilyen öregnek...”

„Miért mondja, hogy öregek vagyunk? Nem vagyunk mi öregek, csak az idő járt el felettünk!”

Ezek az emberek tudják, hogy útjuk végére értek, s mint a vándor térnek vissza, vállalva a múltat, és ugyanakkor fölülemelkedve is azon.

„Rossz a szemem. 80 évig viseltem, hát volt ideje elkopni. Most csak úgy elbotogatok...”

„80 éves volt az az ember, megtanította a pénzt megszámlálni, meg a nevét leírni. Ő meg olyan szépen ápolta azt az öregembert. A testvérei beadták a szociális otthonba, mert nem hall rendesen, fiatalabb korában sem foglalkoztak vele, mert ilyen baja van, ezért is maradt vissza. -Az én öregem!- így hívja. -Meghagyta nekem a megélhetőt!-

Tíz évig éltek együtt.

KÖZHÍR